**Valiokunnan lausunto YmVL 17/2026 vp─ HE 47/2026 vp**

# Ympäristövaliokunta

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, jätelain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta**

**Talousvaliokunnalle**

## JOHDANTO

### *Vireilletulo*

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, jätelain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta (HE 47/2026 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava talousvaliokunnalle.

### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Marja Luukkonen Yli-Rahnasto, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jussi Kauppila, ympäristöministeriö
- tutkija Tero Heinonen, Suomen ympäristökeskus
- kriteeripäällikkö Karin Bergbom, Ympäristömerkintä Suomi Oy
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- ympäristövastuun johtaja Satu Åhlström, Ekokompassi, Suomen luonnonsuojeluliiton Kinos Oy

## VALIOKUNNAN PERUSTELUT

### *Tausta*

Hallituksen esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä vihreässä siirtymässä koskeva direktiivi eli niin sanottu vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi ja tavaroiden korjaamista edistäviä yhteisiä sääntöjä koskeva direktiivi eli niin sanottu tavaroiden korjaamisdirektiivi. Mainitut direktiivit ovat täysharmonisoivia luonteeltaan ja sisältävät liikkumavaraa jäsenvaltioille erittäin vähän. Valiokunta pitää direktiivejä kannatettavina ja ympäristön kannalta myönteisinä. Uudet markkinointisäännöt auttavat kuluttajia tekemään kestävämpiä valintoja ja ehkäisevät harhaanjohtavia ympäristöväittämiä ja ovat siten myös yritysten reilun kilpailun kannalta tarpeen. Tavaroiden korjaamisdirektiivi kannustaa kiertotaloustavoitteiden mukaisesti korjauttamaan tavaroita ja

pitämään ne siten mahdollisimman kauan käytössä, mikä vähentää jätteiden määrää ja säästää luonnonvaroja. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä kiinnittäen talousvaliokunnan huomiota seuraaviin näkökohtiin.

*Tavaroiden korjaamisdirektiivi*

Merkittävä osa monien tuotteiden ympäristövaikutuksista syntyy jo valmistusvaiheessa, jolloin käyttöiän pidentäminen korjaamalla vähentää tuotantovaiheen suhteellisia ympäristövaikutuksia. Korjaaminen voi pienentää tuotteen hiilijalanjälkeä ja muita ympäristövaikutuksia verrattuna uuden tuotteen valmistamiseen, vähentää jätteen määrää sekä neitseellisten luonnonvarojen käyttöä ja lisäksi parantaa huoltovarmuutta ja luoda paikallisia työmahdollisuuksia. Varaosien, työkalujen ja korjaustekniikoiden saatavuusvaatimukset sekä vaatimus kohtuullisesta hinnasta voivat myös hillitä varaosien ”strategista” ylihinnoittelua, jonka vuoksi nykytilanteessa on usein kannattavampaa ostaa uusi kuin korjata vanhaa. Direktiivin tavoitteet ovat siten hyvin kannatettavia.

Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Mahdollisina edistämiskeinoina on esitetty ainakin alennettua arvonlisäverokantaa korjaustoiminnalle, niin sanotun korjaussetelin käyttöönottoa ja tuottajavastuun alaisten tuotteiden tuottajien rahoittamaa korjausrahastoa, josta korjaajat voivat saada tukea. Näistä kaksi ensimmäistä edellyttää julkista rahoitusta, kun taas tuottajien rahoittamaan korjausrahastoon olisi mahdollista Ranskassa jo käytössä olevan mallin mukaisesti kohdentaa jokin osuus tuottajayhteisön liikevaihdosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että vaihtoehtoisia edistämistoimenpiteitä selvitetään ja arvioidaan hyvissä ajoin ennen määräaikaa. Korjausrahasto voisi olla yksi mahdollinen toimenpide, jolla direktiivin vaatimus täytetään.

*Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi*

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpanon myötä kielletyksi tulee sellaisen kestävyysmerkinnän esittäminen, joka ei perustu sertifiointijärjestelmään tai jota viranomaiset eivät ole vahvistaneet. Esimerkkejä viranomaisten vahvistamista kestävyysmerkinnöistä ovat niin sanotun EMAS-järjestelmän ja EU-ympäristömerkin vaatimusten noudattamisen johdosta myönnettävät logot. Ympäristöjärjestelmien tunnustaminen tukee lain tavoitetta vähentää harhaanjohtavaa ympäristöviestintää samalla, kun se vahvistaa luotettavien ympäristömerkkien käyttöä. Tavoitteena on myös, että ympäristömerkkien rooli kuluttajille keskeisinä ja luotettavina välineinä ympäristölle parempien vaihtoehtojen tunnistamisessa vahvistuu.

Direktiivissä säädetään sertifiointijärjestelmästä, jolla tarkoitetaan sellaista kolmannen osapuolen varmennusjärjestelmää, jolla todistetaan, että kulutushyödyke, prosessi tai yritys täyttää tietyn kestävyysmerkinnän käytölle asetetut, julkisesti saatavilla olevat vaatimukset. Kestävyysmerkinnän käytölle asetettujen vaatimusten noudattamista valvoo sertifiointijärjestelmän omistajaan nähden ulkopuolinen taho, jonka pätevyys ja riippumattomuus niin järjestelmän omistajasta kuin merkintää käyttävästä elinkeinonharjoittajasta perustuvat joko kansallisiin, kansainvälisiin tai Euroopan unionin standardeihin ja menettelyihin.

## Valiokunnan lausunto YmVL 17/2026 vp

Kestävyysmerkintää ja sertifiointijärjestelmää koskevat säännökset on tarkoitus panna täytäntöön sisällyttämällä ne kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Valiokunta toteaa, että kestävyysmerkintää koskevat vaatimukset muuttavat merkittävästi ympäristö- ja kestävyysmerkkien nykyistä käyttöä. Erilaisia ympäristö- ja kestävyysmerkkejä arvioidaan Suomessa olevan runsaasti käytössä kaikilla toimialoilla. Käytössä on paljon sellaisiakin kestävyysmerkintöjä, jotka eivät ole ulkopuolisen tahon sertifioimia. Pohjoismainen ympäristömerkki eli Joutsenmerkki ja EU-ympäristömerkki ovat laajalti käytössä, ja näiden perusteella voidaan vastaisuudessakin osoittaa tuotteiden tai palveluiden erinomaista ympäristönsuojelullista tasoa ja tämän perusteella esittää yleisiä ympäristöväittämiä. Erityisesti kestävyysmerkintää sekä ympäristöväittämiä koskeva uusi sääntely tulee aiheuttamaan elinkeinonharjoittajille joka tapauksessa tarpeen käydä käyttämänsä merkit läpi. Yksi vaihtoehto on luoda kestävyysmerkinnäksi katsottavalle merkille standardin mukainen sertifiointijärjestelmä. Tällöin yrityksen on investoitava riippumattoman auditointiprosessin luomiseen tai liityttävä olemassa olevaan sertifiointijärjestelmään. Sertifiointi aiheuttaa elinkeinonharjoittajalle välittömiä kustannuksia, kuten auditointimaksuja ja mahdollisia lisenssimaksuja merkin käytöstä, sekä välillisiä kuluja organisaation sisäisistä prosessimuutoksista. Myös hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että pienten toimijoiden kannalta tämä voi joissakin tapauksissa merkitä sitä, etteivät ne voi lainkaan käyttää sertifioituja merkintöjä. Kestävyysmerkintää koskevat vaatimukset voivat johtaa siihen, että mikroyritykset tai pienyritykset luopuvat kokonaan tällaisten merkintöjen käytöstä.

Suomessa on toisaalta paljon yrityksiä, jotka jo nykyisin käyttävät sertifioituja kestävyysmerkintöjä ja jotka ovat muutoinkin merkittävästi panostaneet ympäristönsuojelullisten näkökohtien edistämiseen liiketoiminnassaan. Tällaisille yrityksille uuden lainsäädännön noudattamisesta aiheutuvat kustannukset ovat luonnollisesti pienempiä kuin sellaisille yrityksille, jotka eivät ole käyttäneet sertifioituja merkintöjä tai jotka ovat käyttäneet ympäristöväittämiä markkinoinnissaan yksinomaan myynninedistämistarkoituksessa ilman merkittäviä tosiasiallisia toimia kestävän kehityksen edistämiseksi. Hallituksen esityksen perusteluissa arvioidaan, että vaatimukset saattavat ainakin samansuuruiset elinkeinonharjoittajat keskenään tasapuolisempaan kilpailuasemaan. Sen sijaan pienempien elinkeinonharjoittajien mahdollisuus kilpailla kestävyysmerkinnöillä voi heikentyä suurempiin toimijoihin nähden, jos kasvavat kustannukset estävät sertifioitujen merkintöjen käytön. On mahdollista, että pienten toimijoiden pääsy markkinoille vaikeutuu sellaisilla aloilla, joilla kestävyysmerkintöjen käyttö on olennaista markkinoinnissa ja yrityksen toiminnassa. Sertifioidut ympäristöjärjestelmät ovat nykyisin ehtona lukuisissa julkisissa kilpailutuksissa, kuten rakennusprojekteissa, kaupunkien palveluhankinnoissa ja suurtapahtumissa.

Valiokunta kiinnittää edellä todettuun viitaten talousvaliokunnan huomiota siihen, että pienten toimijoiden kannalta direktiivin täytäntöönpano voi joissakin tapauksissa johtaa siihen, etteivät ne voi lainkaan käyttää sertifioituja merkintöjä. Olisi ympäristötavoitteiden kannalta tärkeää, että yrityksillä on tulevaisuudessa käytössään selkeä toimintamalli, jonka puitteissa ne voivat sekä keskittyä ympäristölle vastuullisiin toimenpiteisiin että viestiä niistä luotettavasti. Hallituksen esityksen lähtökohtana on se, ettei asetustasolla ole mahdollista suoraan säätää satoja eri merkkejä hyväksytyiksi ja että direktiivin vaatimusten toteuttaminen ei ole kohtuuttoman

raskasta. Valiokunta kiinnittää kuitenkin talousvaliokunnan huomiota tarpeeseen seurata lainsäädännön vaikutuksia erityisesti pieniin yrityksiin sekä esimerkiksi niiden mahdollisuuteen osallistua julkisiin hankintoihin, mikäli uudella sääntelyllä on tällaisia vaikutuksia, ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin vakiintuneiden ympäristöjärjestelmien hyväksymiseksi kansallisesti.

## VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Ympäristövaliokunta esittää,

*että talousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 13.5.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Marko Asell sd
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Tere Sammallahti kok
jäsen Sara Seppänen ps
varajäsen Marko Kilpi kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos